

CZCZY (77) *ai*

czczy (66), **tszczy** (8), **tczy** (2), **czcy** (1); *czczy BierEz, OpecŻyw, BielKron, LeovPrzep, Mqcz* (21), *Prot, SienLek* (21), *WujJud* (4), *KochFr, KlonŻal, BielRozm, Calep* (4), *OrzJan* (2), *GostGosp, RybGęśli*; *tszczy BudNT*; *tczy HistLan, Calag*; *czcy KrowObr*; *czczy : tszczy FalZioł* (2 : 4), *BudBib* (2 : 3).

sg m N czczy (20) [*w tym: -i* (1)]. ♦ *G czcz(e)go* (4). ♦ *A czczy* (5). ♦ *I czczym* (3). ♦ *f N czczą* (5), *czcz(a)* (1). ♦ *G czcz(e)j* (2). ♦ *A czczą* (4). ♦ *I czczą* (2). ♦ *n N czczé* (7); *-é* (1), *-(e)* (6). ♦ *pl N subst czczé* (8); *-é* (4), *-(e)* (4). ♦ *G tczych* (1). ♦ *A subst czczé* (4); *-é* (2), *-(e)* (2). ♦ *I m czcz(e)mi* (1). *f czczymi SienLek* (6), *czcz(e)mi FalZioł* (2). *n czczémi* (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Pusty; opuszczony, niezamieszkały; inanis, vacuus Mqcz, Cn; obinanis Mqcz* (40) : *Mensa inanis, Czczy ftół/ to yeft niemałz nie ku yedzeniu. Mqcz* 167b; *Vacua praedia, Czczé. Mqcz* 472b, 167b; *Spatium – Miełcze prozne, czczé. Calep* 995b.

a. *Próżny wewnqtrz, nie napełniony; dziurawy; cassus, cavus, concavus, vanus Mqcz, Cn; fistulosus, ieunus, obinanis, ventosus Mqcz* (36) : *iednę ma chrzęłkę wzdłuż w miałto grzbieta/ w nim ieft tńczą wżytka, iakoby ią świdrem przewierciał FalZioł* IV 34d; *Calamus, etiam Kážda rzecz która z śwego przirodzenia czcza/ álbo dęta yeft Mqcz* 31a; *Fistulosus, Wydrożony/ Wywierciány/ Czczy/ To yeft/ Co wiele rur/ y dziur w łobie ma/ Dziuráwy. Mqcz* 129a; *Tumulus honorarius, Próżny/ czczy grób/ który tylko ná pámiátke ku czci komu wyftáwiony yeft. Mqcz* 468c; *Ventosum horreum, Czczą próżna łtodołá. Mqcz* 483d, 42c; *Ale ładzele dżiuráwé ktoré łáćinnicy/ fiłtułę/ zowá/ niemogá ich Polacy włáfniey zwáć/ iedno wrzody álbo ładzele czczé SienLek* 126v; *Głowy czczyey łéczenie SienLek* S2, 36v, 126v [2 r.], 127 [2 r.], 127v [3 r.], T, T2v; *HistLan* C2; *BudBib Ex* 38/7; *áby ładá z czým nie ieżdżił/ áni ze czczým wozem ná zad/ kiedy mu ieft dáć co wzięć GostGosp* 28.

Wyrażenia: »czczą głowa« (1): *Cożci po tákiey podobie/ Kiedy niemałz mozgu w tobie. Twarzyć dofyc á czczą głowá/ Cudze oczy iteż mowá BierEz* I.

»czczą kaleta« (3): *Prot* Bv; *Dżiwna rzecz iáko ciężko czczą nośić kálétę KochFr* 43; *BielRozm* 15.

Zestawienie: lek. »czczé jelito« = *intestinum ieunum*; *część jelita cienkiego* (1): *Ieunum intestinum est, Czczé yelito przes które pokarm prętko przechodży. Mqcz* 164d.

a. *O owocach, zbożu, roślinach* (7) : *BielKron* 16v; *Ut cassa nux, Czczí orzech. Mqcz* 38c.

Wyrażenie: »czczy kłos« (2): *KrowObr* 242v; *Muticus, ut mutica spica, Czczy kłos Mqcz* 239d.

Zestawienie: »czczy owies« (1): *Murinum hordeum, seu Phoenix seu Lolium murinum, Czczy owies owiefek/ álbo myfzy owies/ źiele yeft [...] owłowi podobne. Mqcz* 238c.

Szereg: »lekki a czczy« (1): *Cassum granum et inane, Lekkie a czczé ziárno. Mqcz* 38d.

W przen (1) : *WInne drzewo tńczę [vacua] Izráel/ owoc (áza) połóży łobie? BudBib Os* 10/1.

ß. *Zwietrzały, zepsuty; nie zapłodniony (o jajku); hypenemius, subventaneus Mqcz; obinanis Calep, Cn* (4) : *Hypanemium, sive Hypenemium ovum. [...] Czczé yáye z ktorego łie nic wyládz nie może. Mqcz* 160d, 483d [2 r.]; *Obinanis – Czczij, prozni. Calep* 713b.

2. *Będący na czczo; pochodzący od człowieka będącego na czczo; ieunus Mqcz, Calag, Calep; sobrius Calag; impastus Calep* (19) : *Zywe łrebro tczczemi flinami łamemi bywa gáłzono FalZioł* III 35c, IV

15d, 22b; Ieiunus, Pofzczący fie/ też który yefzcze nic nie yadł/ czczy. *Mqcz* 164d; Twiérdzą to niektorzy/ że prawéy pánny czczé śliny/ biélmo spądza *SienLek* 166, 11v, 63, 68, 80, 82, 172, 183; *Calag* 368b; Impastus – Nie nakarmiony, nie napafiony, czczy. *Calep* 509b, 501a.

W charakterystycznym połączeniu: czcza ślina (10).

Wyrażenie: »żołądek czczy« [szyk 2 : 1] (3): SZczkawka bywa dzieciom z wielkiego iedzenia/ albo też czałem [...] z czczego żołądka. *FalZioł* V 42, V 42v; *SienLek* 97v.

W przeni (1) : Trzy rázy ten fz(czę)śliwy/ kto płennymi łnopy Czczą łtodoxę nákarmitł *RybGęśli* B4.

3. Daremny, próżny, bezcelowy, nic nie znaczący; cassus, vanus Mqcz (14) : *OpecŻyw* 128v; *Mqcz* 38c, 475b; Otołz małz iáko oni dzielą te rzeczy/ á iáko w nich przedsię chleb prołtym chlebem y czczým znákiem zołtawa *WujJud* 254, 232v; *WujJudConf* 249v; *KlonŻal* C3v.

Wyrażenia: »czcza rzecz« (3): mowili czcze (rzeczy) [*vana somnia*] poćiefzáiąc *BudBib Zach* 10/2, *Is* 40/17, 23.

»czcze słowa« (4): kto nam będzie ták nieżyczliwy/ y ták złégo ná nas łercá/ coby cię czczémi łłowy/ bez łftoty rzeczy/ odwodzić miał *OrzJan* 115.

Szeregi: »czczy i daremny« (1): ábym ie przynamniéy témi czczémi y dáremnémi przezwiłki przymiérza/ [...] mógl wygubić. *OrzJan* 115.

»czczy i prozny« (1): Pierwłzych dwu thyłięcy wiek miał być czczy y prozny *LeouPrzep* Hv.

»czczy i pozwierzchny« (1): Bo łtárych Sákrámentarzow [...] náukę odrzucáią: ktorzy czczým y pozwierzchnym znákiem czynili Sákrámeⁿt ołtarzowy. *WujJud* 173.

4. Nie opatrzony, nie wspomozony (1) : Wdowy odfyłáleś czcze [*vacuas*]/ á rámoná fierot tárły fię. *BudBib Iob* 22/9.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (2) :* Inanis, Prożny/ czczy/ dármy *Mqcz* 167b; Ventosus, Wietrzny Metapho. Pułty/ próżny/ czczy. *Mqcz* 483d.

Synonimy: 1. dęty, dziurawy, próżny, pusty, wydrożony; 2. prożny, wywietrzały, zwietrzały; 2. głodny, nienakarmiony, nienapasiony, poszczący się; 3. darmy, daremny, próżny, pusty, pozwierzchni.

AL